

Kunnan rooli kiertotalouden toimenpiteiden toteuttamisessa

Aino Heikura, ympäristönsuojelupäällikkö

29.11.2023

J•ENSUU

Kiertotalous linkittyy strategiaan ja sen toimeenpanoon

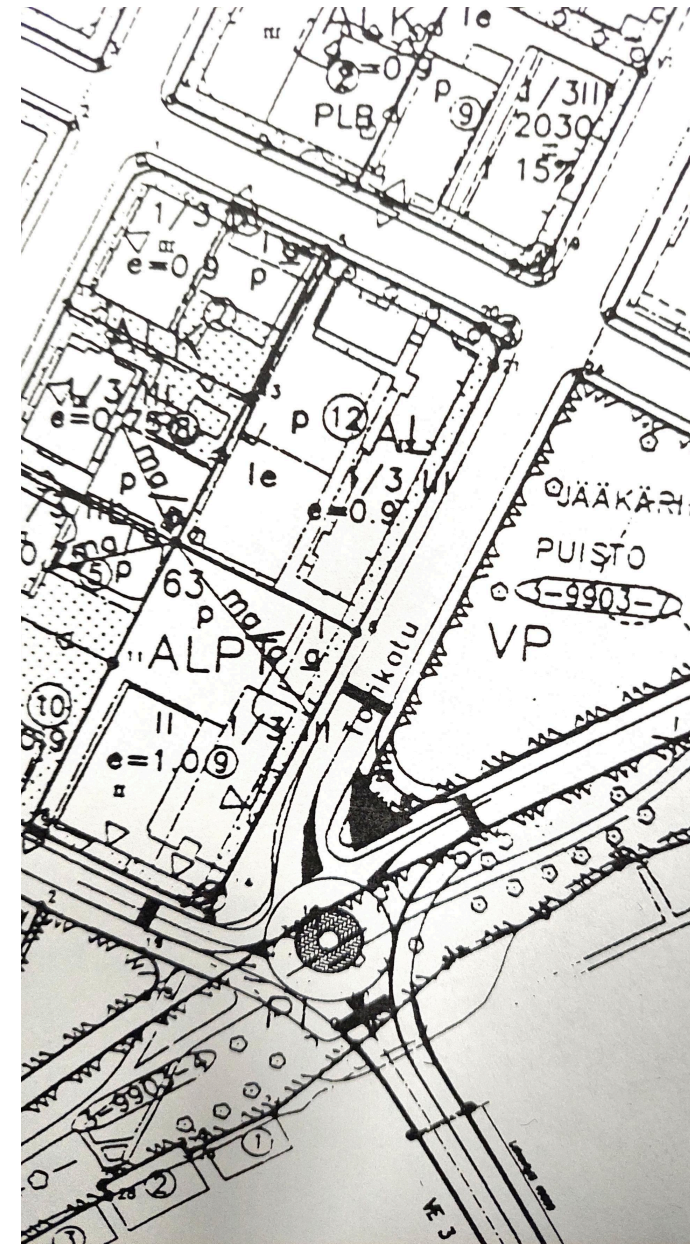
- Joensuun kaupungin strategia vuosille 2021-2025 linjaa kaupungin toiminnan ja talouden tavoitteet
- Tavoitteena on hyvinvoivat ja onnelliset kaupunkilaiset
 - Strateginen painopiste: ”kestävän kaupunkiympäristön Joensuu”
- Tavoite: hiilineutraali Joensuu 2025
 - Huomioimme ilmastovaikutukset kaikessa toiminnassa
 - Toteutamme ilmastoviisasta rakentamista ja lisäämme luonnon monimuotoisuutta
 - Kiertotalous on läpileikkaava teema ja sisältyy ilmastotyöhön
- Kiertotalous ilmasto-ohjelmassa
 - Kiertotalous ja kestävä kulutus
 - Päämäärä: ”Jättemäärät ja niistä aiheutuvat kasvihuonekaasupäästöt vähenevät ja jätteiden kierrätys- ja hyötykäyttö nousee”

Kiertotalouden edistämisen toimenpiteitä

- Kehitetään kaupunkiorganisaation sisällä kiertotaloustoimintaa ja siihen liittyvää tukityöllistämistä
 - Kierrätyskeskus Kiertämön keskeinen rooli kiertotaloustoiminnan mahdollistajana
- Pilotoidaan ja otetaan käyttöön järjestelmä kaupungin irtaimiston (kalusteet, tavarat, laitteet) tehokkaan kierron varmistamiseksi toimipisteiden välillä
 - Hallintotalon valmistumisen yhteydessä kiinnitetään huomiota vanhojen kalusteiden kiertoon (hyödynnetään paljon jo olemassa olevia kalusteita)
- Tuetaan yrityksiä uusien kiertotalouteen pohjautuvien liiketoimintamallien kehittämisessä
 - Ilmastokumppanuusverkosto -> tapahtumat, tiedon jakaminen

Kiertotalous ja kaavoitus

- Asemakaavan velvoitteet kierrätysmateriaalien käyttöön?
 - Toimijoiden suhtautuminen
 - Asemakaavan määräykset käytettävien materiaalien osalta eivät saa olla kohtuuttomia (tai rajoittaa liikaa rakentamisen teknisiä ratkaisuja)
 - Kaavamääräysten rajoittuminen ulkoverhouksessa käytettäviin kierrätysmateriaaleihin
 - Kaavan ”vanheneminen” haasteena (kaavat toteutuvat hitaasti, mutta kiertotalous kehittyy nopeasti)
- Tontinluovutuksen ehdot
 - Määritelläänkö tontin ostajille velvoitteita esim. liittymisestä alueelle toteutettavaan jätteiden yhteiskeräyspisteeseen (tonttien kiinnostavuus?)
- Suojelumerkinnot
 - Tahtotila säilyttää vanhaa, mutta hinta suojelulle saattaa tuntua omistajalle kohtuuttomalta

Rakentaminen ja kiertotalous

1/2

- Uusiomateriaalien (esim. betonimurske, pohjatuhka) käyttöä lisätään rakentamisessa
 - Tilakeskukselta tuleva purkubetoni hyödynnetään kadunrakennuskohteissa (tavoite)
 - MARA-asetus tuo reunaehdoja uusiomateriaalien käytölle (kriteereitä sekä hyödyntämipaikan että hyödynnettävän jätteen laadun osalta)
 - Suunnitelmallisuus ja hankkeeseen liittyvien tahojen tunnistaminen
 - Aikataulujen huomioiminen
 - MARA-ilmoitus + tieto jätemateriaalien hyödyntämisen mahdollisuuksista pitäisi olla jo ennen hankkeiden kilpailutusta
 - Logistiikka ja välivarastointi asettavat omat haasteensa

Rakentaminen ja kiertotalous 2/2

- Kiertotalouden huomioiminen rakentamisessa
 - Omat rakennuskohteet (esim. Juhanalan koulun välinevarastojen hyödyntäminen Utran saaren puuvarastoina)
 - Erilaisilla rakennuskohteilla eroavaisuuksia sen osalta, voiko purkumateriaaleja hyödyntää toisaalla (ulkoverhoilu vs. kantavat rakenteet)
 - Ylirakentamisen minimointi ja muuntojuostavuus, suunnitellaan purkamisen ehdoilla
 - Uudet materiaalit ovat halpoja suhteessa kierrätysmateriaaleihin (esim. tiilet – jos tiilien puhdistamiseen olisi toimiva laite, ne kiertäisivät eri tavalla)
 - Tilaajan mahdollisuus huomioida kiertotaloustavoitteita tilausvaiheen alkumetreillä (esim. rakennus- ja purkujätteen lajittelun periaatteet)
 - Rakennus- ja purkujätteen laadut, määrät ja käsittelypaikka raportoitava rakennusvalvonnalle ennen loppukatselmusta
 - Laki asettaa raamit ja rakennusvalvonta toimeenpanee voimassa olevaa sääntelyä
 - Rakentamisen kiertotalouden toteutumisen osalta ohjaavana tekijänä on raha
 - Työajalla on hintalappu – suoristetaanko nauvoja tai puhdistetaanko käsityönä tiiliä vs. ostetaanko edullisesti uutta?
 - Uusien materiaalien ominaisuuksien tunteminen – jos käytetyt kierrätysmateriaalit eivät olekaan laadukkaita, kuka on vastuussa?

Maamassat kiertotaloudessa – uhka vai mahdollisuus

- Maanrakennushankkeissa syntyvät massat voivat sijaita kaukana hyödyntämiskohteista
 - Koska välimatkat ovat pitkiä, massojen siirrosta voi aiheutua sekä suuria kustannuksia että päästövaikutuksia
- Jos maamassoja otetaan, välivarastoidaan ja uudelleen hyödynnetään, voidaanko olla varmoja massojen puhtaudesta (esim. vieraslajien siirtymisen riski paikasta toiseen)
- Maamassojen hyödyntäminen esimerkiksi kadunrakennuskohteissa
- Maamassoja voidaan tarvita esim. maa-ainesten ottoalueiden ennallistamisessa
 - Miten varmistetaan, että käytettävät massat ovat puhtaita eikä riskiä vieraslajien siirtymisestä tule?
- Massakoordinaatio
 - Ylikunnallisen yhteistyön mahdollisuus – toisaalta koordinointi jo yksittäisen kunnan sisällä saattaa tuottaa haasteita

Kiertotalouden mittaamista ja seuranta

- Massatalouden, uusiomateriaalimäärien ja päästöjen seuranta kehitetty Joensuussa pilottihankkeessa syksyn 2023 aikana
 - Vuoden 2024 aikana seuranta laajennetaan koskemaan kaikkia kaupungin omia urakoita
- Poikkihallinnollisen yhteistyön lisääminen oleellista, samoin se, että jo hankkeiden suunnittelun aikaisessa vaiheessa otettaisiin kierrotalous ja vähähiilisyys huomioon
- Kiertotalous –asiakohdan lisääminen rakennushankkeita käsittelevän poikkihallinnollisen työryhmän kokouksiin synergioiden löytämiseksi
- Tarkistuslista työryhmän käyttöön
- Uusientoimintatapojen kirjaaminen yksikön sisäisiin suunnitteluohjeisiin (tavoite)

Kiertotalous

- Yhdessä tekemistä
- Jatkuvaa oppimista
- Riskien tunnistamista ja hallintaa
- Talouden ja luonnonvarojen käytön välillä tasapainoilua

J•ENSUU

Kiitos!

J•ENSUU